

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V ednosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petito. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana osmrtnice in javne zavave, da-muč oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravištvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravištvo, odpravištvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, 11. nabav.

„Edinost“

izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdani na leto gl. 21.—
Za samo večerno izdanje 12.—
Za pol leta, četrletna in na mesec razumno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč., večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč., izven Trsta po 1 nvč., več.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinosti“ v Trstu.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Praga 17. Danes so se vršile vsled razveljavljenja jezikovnih naredeb demonstracije po vsem mestu. Policija je vedela, da se imajo vršiti, ter je bila pripravljena. Vojaštvo je bilo konsignirano. Na Karlovem trgu je stalo več stotnij. Iz uredništva »Narodnih Listov« se je govorilo. Več demonstrantov so zaprli.

Dunaj 17. Razglas o seji svobodne nemške skupine javlja: »Skupina je po temeljitem pretresovanju političnega položaja sklenila, da ima obstati tudi za naprej.« Vsled odstopa predsednika Mauthnerja se bo vršila v četrtek volitev novega predsednika.

Dunaj 17. V današnji skupni seji ministrov se je razpravljalo in rešilo skupni proračun.

Dunaj 17. Poljski klub je završil danes razpravljanje o političnem položaju ter sklenil jednoglasno naslednjo resolucijo: »Poljski klub vzema na znanje in potrjuje načela, izražena v razglasu o seji izvrševalnega odbora desnice od 24. sep. t. l., zlasti glede nadaljne zveze strank desnice in stremljenja, da se uresniči njih skupni program, posebno, da se reši jezikovni spor na podlagi vsem narodom v ustavi zajamčene enakopravnosti, ter ustanovi vlada, ki bi odgovarjala razmeram parlamentarne večine«.

Brno 17. Na dan 21. t. m. je razpisana dopolnilna volitev za deželni zbor na mesto poslance Ivana Schneiderja, ki je odložil mandat.

London 17. Danes se je otvorilo izredno zasedanje parlamenta. Prestolni govor naglašja, da so dogodki, ki se tičejo življenskih vprašanj države, prisilili kraljico, da je zahtevala svēt in pomoč parlamenta. Vsled razmer v južni Afriki je bila vlada primorana pomnožiti vojaške moči ter sklicati rezerve. Sicer pa, razven težkoč v Afriki, da je politično stanje v obče mirno.

P O D L I S T E K.

8

Sursum corda!

Spisal E.—n.—n.

— Saj se še skisaš v svojem brlogu, je dejal vrli Kremen, ko se je bil Pavel nekoč že pol ure branil z vsemi mogočimi izgovori. Človeški razum ni iz železa; nobena reč se ne sme preveč napeti, vse počni. Učiš se in učiš, a konečno — misliš mar, da postaneš učen? Vraga! Zblazniš, zblazniš. Ali naj ti povem nekoliko primerov? Če hočeš, iz moje lastne družine jih vem.

— Ne, ne; ne maram poslušati takih primerov. Saj vem, da je vse mogoče, a doslej se še ne bojim, da zblaznim.

— Kaj?! je odvrnil Zupan. Kaj! Zblazniti! Če tudi ni te nevarnosti, vendar lahko postaneš hipohonder. Ali bi ne bilo škoda?

— Pustite me, pustite. Saj veste, kako je.

— Eh, kaj, veste, veste — se je kremžil Rakeč. Tako je, da ni lepo, kakor Ti živiš. Ali smo mi tvoji tovariši, ali ne? He?! Nihče ne sme tako zanemarjati svojih tovarišev. Tristo rogačev! Saj te človek niti ne vidi, če te ne poišče v tvojem brlogu! Ali ne pravi že sveto pismo, da človeku ni dobro, samemu biti?

— Da, da, da. A jaz imam dela. Prosim vas, ne silite me.

Vojna v južni Afriki.

London 17. Reuterjeva pisarna javlja iz Pretorije: Brzjavke, doposlane transvaalski vladi, javljajo, da se bitka na severu od Mafekinga nadaljuje.

Poglavje o optimizmu in pesimizmu.

Zadnja »Domovina« pripoveduje v članku »Tarnati in tožiti nikar«, da jej prihajajo očitanja, da je v tem listu vse preveč jadikovanja in vse premalo navdušanja.

Celjski list odgovarja na ta očitanja, da bi tudi on raje pisal o nadobudnih načrtih in mnogo obetajočih ciljih, ali odkritemu novinarju da je prva dolžnost ta, da piše — resnico! Resnica je sicer trpka, ali je potrebna. Slovenski politiki morajo skrbeti, da naše ljudstvo ne bo obračalo svojega pogleda od realnih dejstev, da ne bo tiščalo z glavo v pesek, ne hoteče videti nevarnost. V resnih časih moramo biti resni in slovensko ljudstvo naj gleda resno pred-se! O pridobitvah bomo pisali z radostjo tedaj, ko jih bomo — imeli. Ali dokler vse naše pozitivne pridobitve obstoje v kakem dvojezičnem pečatu — a še ta je bela vrana —, dotlej naj nam nikdo ne šteje v greh, ako tožimo in tarnamo.

To je jedro izvajanj v »Domovini« v odgovor, da ta list vse preveč tarni in toži. In priznati moramo, da so nastala izvajanja zelo zanimala, kajti zvene nam nekako v odmev na zaključne besede govornika o položaju na zadnjem shodu političnega društva »Edinost« pri sv. Ivanu. Isti je menil:

»Huda je, vihar buči nad našo ekzistenco. In vendar bi vas prosil: ne obupajmo, ne zanašajmo mej narod malodušja! Optimizem je nesreča

Tovariši so godrnjali in odšli. Savič je ostal sam doma. Tako sam!

Čutil je, da imajo prav v marsičem. Človek se res skisa ob takim življenju. In napredka ni pravzaprav nobenega. Uči se, uči, a ob večnem pomanjkanju denarja mu učenje le malo koristi.

S časom se je moral prepričati, da z medicino ne pojde. To je dolgotrajen študij; tako dolgo ne vzdrži.

To spoznanje ga je jako bolelo. Razbijal si je glavo, da bi se domislil kaki način, kako bi povečal svoje dohodke, a bilo je vse zastoj. Konečno se je s težkim srem odpovedal medicini, ter je prešel v filozofijo. Tako pride prej do kruha.

Lastna beda, iz katere se nikakor ni mogel izkupati, je pregnala dokaj svežosti iz njegovega srea. Njegovo zaupanje v življenje se je močno skrčilo. Užitka ni imel nobenega, a skrbi so ga vedno morile. V takih razmerah pobledeva mnogi zlati cilji.

Seveda se je sedaj dosti temeljito zanimal za politiko. A tudi to mu ni moglo povzdigniti čustev. Vesti, ki so prihajale iz domovine, so bile jako tužne. Nič se ni gibalo, povsod je bilo mrtvilo. Včasih se mi je zdelo, kakor bi bila njegovemu narodu izrečena smrtna obsodba.

Tudi pogled po njegovi okolici ni bil radostnejši. V okraju, kjer je bival, so živeli večinoma

in donaša škode! Ali taka škoda se da popraviti; pretirano črnogledje pa je mnogokrat zločin, kajti škoda, ki jo je napravilo, se čisto ne da več popraviti.«

Po teh besedah bi se morda tudi dotičnemu gospodu mogel očitati ali nepravilčen optimizem, ali pa nekak fatalizem, ki raje ne gleda, samo da ne vidi kaj neprijetnega. Očitalo bi se mu torej lahko, da je slovensko ljudstvo hotel zavajati ali v optimizem ali fatalizem!

Seveda je dodal-k vavedenemu vsikliku še dostavek v pojasnilo. Dodal je:

»Seveda tudi mi ne smemo držati križem rok! Nam je dolžnost, da neprestano manifestujemo svojo ekzistenco, da se oglašamo, da kričimo o krivicah, ki se nam gode, da nas bodo čuli naši zastopniki, in da nas bodo čuli tudi oni, ki so krivi na tem, da se takemu lojalnemu narodu krivica godi.«

Po teh besedah je bilo menda že jasno, kaj je hotel reči in je menda zavarovan pred očitanjem, kakor bi propovedoval nepravilčen optimizem ali pa fatalizem.

Ali predmet se nam zdi velevažen ne le za vse novinarje, ampak tudi za vse one, ki govore slovenskemu ljudstvu na javnih shodih. Zato hočemo nekoliko pojasniti svoje stališče na to stran.

Položenje naroda slovenskega je znano, krivice, ki se mu gode, so vnebovpijoče in notorične. Kdor hoče slikati vse to, mora pomakati čopič v črno barvo. In govoriti treba neprestano onim, ki nam delajo krivice; pa tudi narodu treba govoriti ter ga poučevati, da bo vedel, kje se mu krivica godi in kolika je mera te krivice. Zavest, da se mu tolika krivica godi, drami in vznjuba narod; čim živeja je ta zavest, tem odločnejši bo narod v borbi proti krivici. Soglašamo torej z »Domovino«

delaveci. Nehoté je moral videti, kako bedno životarijo ljudje, katerim človeška družba dolguje mnogo hvaležnosti. Videl je, da se gibljejo, da se združujejo, da se boré, a da se njihove razmere nič ne zboljšajo.

Njegova duša je bila skoraj vedno žalostna. Sive sence ljudske bede so legale na njegovo življenje, splavale so mu v sree in globoka, moreča bol se mu je vgnezdila v prsa.

Kjer je hodil, mu je bilo kakor bi mu ob strani doneli obupni glasovi: Pomoči! Pomoči!

A on ni mogel pomagati. Saj je bil sam tako beden, kakor one množice, katerim je trpljenje pritisnilo svoj neizbrisni pečat na čelo.

Če je bil zvečer duševno izmučen, da ni mogel čitati, da ni mogel mirno sedeti in da same utrujenosti ni mogel zaspati, je šel včasih na izprehod. Težko je hodil, kajti v njegovem slabo rejenem životu je bilo le malo moči. A zrak je bil edino krepilo, katerega si je mogel privoščiti. Tedaj jo je včasih zavil v mesto, kjer je zvečer tako lepo svetlo po širokih ulicah, polnih srečnega, vsaj navidezno srečnega ljudstva, ki se zabava s kramljanjem, s koketiranjem, s smehom, ki se ustavlja pred visokimi okni izložbenih skrinj, napoljenih raznovrstnega blaga, zlata, biserov; ki posedajo po verandah kavarn in gostiln, modruje o visoki politiki in obiraje druge ljudi. (Pride še.)

popolnoma, da narodu treba odpirati oči, da bo videl resnico. Tako toženje in tarnanje je neizogibno potrebno, je pogoj odločnosti v borbi in izbiranju primernih sredstev za to borbo.

Ali tu treba razlikovati mej resničnim slikanjem razmer in mej širjenjem malodušja. Proti takemu pesimizmu, ki jemlje narodu vero v bodočnost, so bile naperjene besede govornika na shodu pri sv. Ivanu; proti tistim nesrečnim prorokom, ki kremžijo svoje kisle obraze po vseh kotih, češ: z nami ne bo nič, pri kraju smo, zgubljeni smo, vedno gre na slabše, zastoj so vsi naši napori, o čemer pa je najlepše to, da je pri teh Jeremijah v 100 slučajih vsaj 90 krat resnica ta, da ravno njih nikjer ne vidiš na narodnem delu! Taki ljudje so v resnici prava nesreča za narod. Pomislimo le, koliko žrtev zahtevajo naše borbe; pomislimo, da ga morda ni naroda, ki bi razmerno moral plačevati tolik narodni davek, kakor ga plačuje naš mali narod slovenski, bodisi z delom, bodisi z borbami, bodisi z raznimi škodami in proganjanji, ki jih trpi vsled teh borb, bodisi tudi v gotovem denarju! In mej tem ko narod plačuje narodni davek, ki malone preseza njegov moči, pa da mu prihajajo take nesrečne prikazni z vedno kislimi obrazi in rokami, vedno prekrižanimi na hrbtu: saj je vse zastoj, mi smo izgubljeni — ali ne bi bilo umevno s psihologičnega stališča, da narod obnemore, da kloni duhom in se fatalistično uda v svojo žalostno usodo?! Kdo bo hotel še nadalje žrtvovati svoj zlati čus, svoje telesne in duševne moči in svoj denar, ako se ga polasti prepričanje, da je vse zastoj?!

Govornik na shodu pri sv. Ivanu je hotel reči torej, da v narodu ne smemo širiti pesimizma, ki bi bil identičen z malodušjem in obupavanjem. Saj še na zavednega človeka, vajenega borbam in verujočega v bodočnost, ne ostaja tako tarnanje brez utisa; v hipu bi najraje pustil vse skupaj. Za čutstvovanje priprostega ljudstva pa je tako tarnanje moreča slana.

Narodu treba govoriti resnico, to je res, ker drugače narod tudi ne dozoreva politički; ali to resnico mu moramo pripovedovati tako, da mu ne jemljemo vere v bodočnost. Ne jemati, ampak utrditi mu moramo vero v bodočnost! Narod naj vidi vso krivico, ki se mu godi, ali hkratu naj bo uverjen, da moč krivice ni tolika, da bi je ne premagal, ako bo zaresno hotel. Po našem menjenju je jedino taka vzgoja naroda prava. V slikanju sedanjosti bodimo resnični, govoreči o bodočnosti pa raje optimisti, pesimisti pa nikdar! Kdor ne veruje v bodočnost, ta se je odpovedal bodočnosti!

Politični pregled.

TRST 18. oktobra 1899.

K polczaju. Dovršeno je: jezikovne naredbe grofa Badenija oziroma barona Gautscha so odpravljene. Vlada je torej storila herojičen skok z višine načela enakopravnosti dolj v nižavo — zadovoljnosti Wolf-Schönererjeve revolte. Ta skok v globoko je storjen. Kako zleze državna avtoriteta zopet v višino, tega gotovo ne vedo tudi oni, ki so svetovali k temu usodnemu koraku.

Nemška obstrukcija je torej zadovoljena! Je in ni! Vsaj veseliti se ne more svoje zmage. Je pač prišlo marsikaj drugače, nego so pričakovali. Menili so, da z odpravo jezikovnih naredeb bo še le začetek onega, kar so hoteli: ponovljena doba nemškega pritiska. Odprava jezikovnih naredeb naj bi bila le prva etapa do uresničenja blaznega njih binokostnega programa. To nam potrja uvodni članek v danes nam došli »Neue Freie Presse«, ki zaključuje klaverno: »da Nemei nimajo povoda za triumfiranje, ampak morajo biti pripravljene vsaki hip, da znova zapričejo boj«. Še jasneje so govorili v večerjšnji seji stranke nemških naprednjakov. Odprava jezikovnih naredeb jim ne zadošča, ampak vsi postulati njih binokostnega programa se morajo izvršiti! — Ako pomislimo, da bi morali popred porušiti avstrijsko ustavo, predno bi se moglo to zgoditi, pa vemo, kako drzne načrte so snovali levičarji.

To pa bi se moglo zgoditi le po gnusnem izdajstvu mej zastopniki slovanskih narodov. Na tako izdajstvo so bržčas tudi računali. Naši čitatelji vedo

že, kako krivi so bili ti računani. Zastopniki slov. narodov so umeli važnost trenutka in ostali so zložni. Od todi grozno razočaranje na levi. Zmagali so sicer, izvojevali so zmago, s kakoršnja se z lepa ni mogla ponasati kakaj manjšina, usilili so svojo voljo državi, kroni, vladi in večini, ali tega niso izvojevali, kar jim je bil glavni cilj.

In večerjšnji soglasni — soglasni! — sklep poljskega »kola« jim je udušil še zadnjo iskrico drzne nade. Kolo se je soglasno izreklo za zvezo s strankami na desni, za uresničenje programa desnice, za rešenje jezikovnega vprašanja na podlagi enakopravnosti vseh narodnosti in za tako vlado, ki bo odgovarjala razmeram na desni!! To vse pa je ravno nasprotno od onega, kar zahteva binokostni program Nemeev.

Odločilno pa je, da Nemei morajo računati z dejstvom, da tudi za bodoče ostanejo manjšina proti večini, ki se je od vseh strani in slovesno proglasila solidarno. To ume tudi »Neue Freie Presse«, ki v svojem preludiju k otvoritvi drž. zbora piše potrto: »Ko se pojutršnjim snide državni zbor, stopijo Nemei vanj kakor ista, od vseh strani obsovražljena, od sodoločanja v javnih stvarih izključena manjšina, kakoršnja so bila pod Badenijem in Thunom...«

To sicer ni res in je le drzna falzifikacija, ako se naši Nemei predstavljajo kakor novodobni Jobi, ležeči kje na smetišču, ali to kremženje židovskega lista priča, da imajo gospóda občutek kakor oni, ki se je nadejal šampanjca, a mora piti trdo vremščino.

Manifest mladočeške stranke povodom odprave jezikovnih naredeb pravi, da se je narodu češkemu odvzel kos težavno pridobljenega prava in da ga sedaj napotujejo pred dunajski parlament, ki ni ne opravičen, ne zmožen za rešenje jezikovnega vprašanja. Odprava jezikovnih naredeb pomenja zmago prizadevanj, hotečih nadvladje in krivico, pomenja agresiven udarec narodu češkemu, pomenja žgoče razžaljenje, zalučano narodu češkemu v obraz. Tudi za časa najhujšega propada je bil jezik češki gospodovalni jezik v državi češki in še le po bitki pri Beli gori je bil nemški jezik pripoznan enakopravnim z češkim. Jednako pravo češkega jeziku je potrjeno tudi po kabinetnem pismu Ferdinanda V. od 8. aprila 1848. in tudi po ustavi od leta 1867. Mi protestujemo — pravi manifest nadalje — proti temu činu v imenu pravice, zakona in pravičnosti; mi protestujemo v imenu naroda šestih milijonov, ki je položil temelj obstanku te monarhije; mi protestujemo proti temu napadu v imenu političke pravstvenosti in dostojnosti. Narod češki ni zaslužil take nehvaležnosti. Narod češki ne more brez posledice prenašati takega ponižanja. Mi vsprejemamo usiljeni nam boj in pozivljamo ves narod na najodločnejši odpor. Narod češki mora dokazati, da zahteva svoje pravo in da nobena človeška moč ni v stanu odvzeti ga od pravice in pravičnosti. Ta boj med idejo pravičnosti in predpravico, med mislijo enakosti in nadvladjem bo zahteval, da ves narod razvije svoje moči in svojo požrtvovalnost. In ta ideja pravičnosti najde tudi zaveznikov v zastopnikih onih narodov, ki imajo jednako pravo in avtonomijo dežel v svojem programu. Zastopniki češki stopajo torej v opozicijski boj z vso odločnostjo in trdno voljo: za državno pravo češke krone, za enakopravnost jezika, za političke in državljanske svobode naroda, za njega kulturno in gospodarsko povzdigo, nadejaje se, da se na tem delu združijo vsi odkritosrčni sinovi naroda češkega. V prepričanju, da narod takega duha in srea, tako zavzet za svojo čast in svojo narodnost, mora zmagati, in sklicujú se na velikanske žrtve, ki jih je doprinašal in jih še doprinaša ta narod za blaginjo države, bodlo delali na to, da bo tudi država vršila svojo dolžnost. Sedanji čas nas ni našel ni brez poguma, a tudi ne strastveno zaslepljene. Triumf naših nasprotnikov bo uničen, ako mi sami ostanemo trdni in odločni in možko mirni. Združimo se torej kakor sinovi jedne neločljive domovine v trdno sklenjeno falango, porabimo vse svoje moči v obrambo časti in pravice naroda češkega in vztrajajmo v stanovitnem prizadevanju, dokler naša poštena stvar ne pride do končne zmage.

Domače vesti.

Himen. Gospod Štefan Pregelj, e. kr. finančni konicist v Trstu, se je poročil z gospodično Josipino Hornitschek v Tržiču. Bilo srečno!

Nova groba. Profesor veronauka na Celjskem gimnaziju, dr. Ivan Janežič, je dne 17. t. m. predpoludne nenadoma umrl v konferenčni sobi gimnazija. Pokojnik je bil še mlad, bilo mu je okolo 30 let. V prejšnji dobi se je bavil s pisateljevanjem. Bodi mu lahka zemlja Slovenska!

V Trstu je umrl tudi mej našim ljudstvom splošno znani trgovec Fran Kastelic.

Nezakonito stanje v Oprtlju. Včeraj smo priobčili odprto pismo volilcev z Oprtaljščine v Istri, naslovljeno na namestnika primorskega, grofa Gočssa. V tem pismu vprašujejo volilci, kdaj bo konec sedanjemu nezakonitemu stanju na upravi občine. Čitatelje bo gotovo zanimalo, ako jim podamo nekoliko pojasnila, v čem da sestoji ta nezakonitost.

Občinske volitve so se vršile pred dvema leti in pol. Zmagala je italijanska stranka, toda le na ta način, da so se volitve vršile na podlagi starih list, v katerih je bila večina hrvatskih volilcev ali izpuščenih, ali pa so bili mesto njih vpisani njih — mrtvi predniki in celo pradedje. Celó takih je bilo, ki so že nad 20 let med mrtvimi. Proti taki volitvi je hrvatska seveda vložila utok na namestništvo in ta oblast je tudi res ugodila utoku. Proti rešitvi namestništva se je italijanska stranka pritožila na upravno sodišče. Razprava vsled te zadnje pritožbe se je menda vršila dne 16. junija na upravnem sodišču. »Piccolo« je pisal in posl. Bartoli kakor zastopnik laške pritožbe je brzojavil z Dunaja v Oprtalj, da je upravno sodišče ugodilo pritožbi italijanske stranke. Po takem bi bile volitve veljavne in bi se imelo zastopstvo že davno konstituirati. Toda, od takrat so minuli že 4 meseci, a občino še vedno upravlja začasno postavljeni odbor in izvoljeni občinski odbor se še ni konstituiral. Tu je — daj le dvojno mogoče: ako je upravno sodišče res ugodilo Italijanom, tedaj bi se bilo moralo zastopstvo že davno konstituirati; ako pa sta »Piccolo« in Bartoli govorila nekaj, kar ni bilo res, potem pa bi se bile morale že davno razpisati nove volitve. Na vsaki način je torej nepravilno, da je uprava občine še vedno v rokah začasnega upravnega odbora. Taki slučajji so v Istri navadni, kar pa ne zadržuje hrvatske stranke na Oprtaljščini, da ne bi slovesno protestovala proti takemu zatezanju Italijanom na korist!

Custos, quid de nocte. Pod tem naslovom priobčuje ljubljanski »Slovenec« dopis, katerega smo čitali z velikim zadoščanjem, kajti odlikuje se z hvalevredne objektivnostjo. Hvalevredno je, da oziri na lastno ožjo stranko niso dopisnika motili nimalo, da ne bi pisal le resnico tudi na naslov cerkvene oblasti tržaške. Govoré o naših tržaških razmerah v obče pravi:

»Pritožbe ne veljajo več, na nje se ne ozira in ne odgovarja, Slovenec trpi, plačuj davke pa — molči! Naravno je, da take nezdrave razmere iščejo odpora. Ako hočemo biti lojalni, se nam smeja, ako hočemo biti narodni, nas pitajo z Rusi, panslavisti itd., ako v cerkvenem obziru iščemo svojih pravie, smo izdajice. Sedaj pa naj človek iz vsega tega izvaja posledice, in uvidi, da nimamo pričakovati nič dobrega.«

Opisujú cerkvene razmere, pripoveduje, kako je župnik Jurizza čisto bolan — v Rojanu, ker bi moral propevedovati — slovenski, a da je istega — v Trstu tako zdrav, da more pri sv. Justu govoriti — italijanski.

Potem govori dopisnik o cineanju z imenovanjem župnika v Barkovljah in vsklika:

»Ali ako se to zgodi (da bi namreč tudi v Barkovlje poslali kakega odpadnika) in da za Rojanom pridejo še Barkovlje v take roke, potem naj gledajo gospóda, ne toliko v rumeni hiši, ampak v via Cavana, kjer je ordinarijat! Mej okoličani nekaj vre, in gospodje v mestu tega ne opazijo, ali godi se sistematično; nevolja nad gospodarstvom v cerkvi á la Rejan mora postajati vedno večja in enkrat lahko pride do usodnega koraka. Ko je bil nedavno shod v Barkovljah, omenilo se je tudi odlašanje imenovanja novega župnika in zahtevali so, naj preč. ordinarijat vendar enkrat kaj ukrene in sicer v prilog Slovencem, ker vas

je slovenska; ako pa ne stori tega ordinarijat, je rekel govornik in po dvorani je zagrmelo: »pojdemo v pravoslavje!« Morebiti bi kdo menil, da gledam prečrno, ali opomnim ga, da dobro poznam odnošaje našega ljudstva v Trstu in okolici, in da ni treba dosti, in cele mase Slovencev obrnejo hrbet cerkvi.

Zato naj bi ukrenili edino pravo pot v Barokovljah imenovaje župnika, ki je naš in pošten, ki naj pa spoštuje tudi drugo narodnost. Žida iz cerkve ven, in na magistratu vlada žid. Ako se tudi tu da Slovincem p ljuska v obraz, videant consules, ali more se zgoditi, da novi župnik v Barokovljah postane pastir — brez črede. Časi so resni, zato: Custos puid de nocte?!

Gospodje v via Cavana, ali ste čuli?! Če že nočete verjeti nam, ki vam bi bili radi tesni somišljeniki, ker vemo, kako tesno sta spojena v teh krajih interes vere in interes narodnosti, pa verujte temu glasu, došlemu iz vašega tabora!

Zopet mala ilustracija ravnopravnosti na poštah uradih na Primorskem. Več rodoljubov v Lovranu je bilo uložilo prošnjo na poštno ravnateljstvo, da bi se za tamošnjo pošto napravil dvojezični pečat. Rešitev tej prošnji je bila nastopna: »Št. 38533 — 1899. Blagorodnemu gospodu I. T., posestniku v Lovranu. V sled dopisa e. kr. ministerstva od 14. septembra t. l. št. 46309 se priobčuje Vašemu blagorodju, da se imenovani osrednji oblasti ni videlo ugoditi skupni prošnji lovranskih prebivalcev od 27. februvarja t. l., tihoči se nabave novega pečata v dveh jezikih z napisom Lovrana — Lovran za tamošnji e. kr. poštni urad. C. kr. viši poštni svetnik in upravitelj ravnateljstva«.

Dobro, tako se glasi odločba ministerstva. Ali sedaj vprašamo: na podlagi čegavega poročila?! Saj nam ne bodo hoteli trditi, da je osrednja oblast na Dunaju odločila sama, ne da bi povprašala popred na lokalni oblasti v Trstu?! Kakovo mnenje je dalo od sebe ravnateljstvo pošte in potem — e. kr. namestništvo?! Zavrnitev so spisali na Dunaju, želele pa so jo oblasti v Trstu! To je kakor pribito.

Izreden občni zbor »Del. podp. društva«. Odbor »Delalskega podpornega društva« sklicuje za dan 29. t. m. ob 10. uri zjutraj izreden občni zbor v društvenih prostorih. Na dnevnem redu bo sprememba društvenih pravil.

Odbor društva »Kolo« nam javlja da to društvo priredi v nedeljo dne 10. decembra t. l. koncert v redutni dvorani »Politeama Rossetti«. Isti odbor opozarja vse sodelujoče člene društva, naj redno zabujajo k vajam ter naj gledajo da pridobije društvu tudi novih moči.

Prvi plesni venček. Podpisani javlja, da priredi v soboto dne 6. januarja 1900 v dvorani »Mally« prvi plesni venček.

ODBOR

pevskega društva »Kollo«.

Novo razglednice v korist družbe sv. Cirila in Metoda s podobo pisatelja Janka Kersnika je založila gospica Ljudmila Roblek v Litiji (Kranjsko). 100 komadov teh krasno izdelanih razglednic stane 4 gld., ali pa po poštne povzetju 4 gld. 30 kr. Pri isti gospici je dobiti 5 različnih razglednic n. pr. s podobami dr. Frana Prešerna, Val. Vodnika, vladike Strossmayerja, Sim. Gregorčiča in Litije proti vpošiljavti 10 novč. v poštah znamkah.

Nemčičeva slavnost. V nedeljo so v Križeveh odkrili spomenik hrvatskemu pesniku iz ilirske dobe, Antonu Nemčiču. Slavnosti so se udeležile korporacije in društva od vseh krajev hrvatske domovine. Slavnost se je vršila na grobu Nemčičevem in pri spomeniku in sicer veledostojno, toda do pravega navdušenja ni moglo priti, ker je nad vso prireditvijo slonela težka roka Kluenovega »reda i rada.« Na banketu n. pr., na katerem je bilo navzočih mnogo pisateljev, znanstvenikov in književnikov hrvatskih, ko je bila najlepša prilika za proslavo spomina velikega sina svojega naroda, niso niti prišli do besede, da bi bili govorili o delovanju — Antona Nemčiča! Seveda bi morali govoriti o dobi veselega preporajanja naroda hrvatskega; to pa bi ne ugajalo madjarskim ušesom in banket v proslavo hrvatskega pesnika se je izvršil brez toplih akordov.

Na lep način so vseučilišniki zagrebški proslavili spomin pesnika, a hkratu koristili njegovemu rodu: mesto venca na vznožje spomenika so zložili

svoto 120 kron za podporni zaklad na hrvatskem gimnaziju v Pazinu.

«Narodni dom» v Ameriki. Slovenci v Clevelandu so imeli dne 7. t. m. posvetovanje, da si zgrade »Narodni dom«. V to svrhu so izvolili poseben odbor.

Železnična vest. Kakor javlja e. kr. ravnateljstvo državne železnice v Beljaku, so od novej znanprej ponočni brzovlaki na progi Sv. Mihael — Amstetten zopet v prometu. S tem je promet brzovlakov med Dunajem in Pontebo zopet odprt.

Lloydov parnik »Semiramis« je dospel danes z 22 potniki iz Aleksandrije ter se podal v lazaret pri sv. Jerneju.

Naborniki. Tržačani in iz družih občin, rojeni v letih 1879, 1878 in 1877 se imajo tekom meseca novembra javiti radi upisa v naborne imenike, in sicer Tržačani v vajaškem odelku tuk. magistrata, pripadniki tujih občin pa v anagrafičnem uradu. Oba imenovana odelka se nahajata v ulici 88. Martiri št. 21.

Brzojavni promet z južno Afriko. Poštno in brzojavno ravnateljstvo nam javlja: Brzojavna zveza z Mafeking-om ter od tam dalje je pretrgana.

Zasebne brzojavke v tajnem narečji se v naselbini Capland tudi v transitu ne pripuščajjo.

Požar. V stanovanju Verginije R. v ulici Galileo št. 14. je nastal včeraj popoldne ogenj. Unela se je obleka v neki omari. Gasileci so ogenj kmalu pogasili. Škoda znaša nekoliko stotakov. Poškodovani predmeti so bili zavarovani.

Povožen. 70-letni Dominik Pieruzzi iz Pirana je prišel sinoči v ulici S. Francesco pod voz ter so ga morali po prvi pomoči na rešilni postaji spraviti v bolnišnico.

Zastrupljenje vsled uživanja gob. Peter C. in Remigija Z. iz ulice Sorgente št. 1. sta občutila včeraj hude bolečine v želodecu. Poklicali so zdravnika z rašilne postaje, kateremu sta izjavila, da sta jedla gobe, kupljene na trgu Ponte rosso. Zdravnik je kmalu odvrnil vsako nevarnost.

Dražbe premičnin. V četrtek, dne 19. oktobra ob 10. uri popoldne se bodo vsled naredbe tuk. e. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: v ulici Stadion št. 3, hišna oprava; v kavarni v javnem vrtu štacunska in kavarnarska oprema in glasovir; v ulici Crociera št. 2. A, hišna oprava in štacunska oprema.

Različne vesti.

General reda jezuitov se preseli, kakor poročajo italijanski listi, te dni iz vile San Girolamo v Fiasolu, zopet v Rim, kjer je bival do l. 1870. Imenovana vila se proda na dražbi.

Zabavljica proti Dreyfusu. Neki pariški častnik je zložil in uglasil pesem proti Dreyfusu ter jo razdelil v tisočih odtisov med vojake, ki so jo prepevali ob korakanju. Vojni minister Galliffet je odredil preiskavo proti dotičnemu častniku.

Izgnani črnogorski dijaki. Generalissimus Milan je dal izgnati vse črnogorske dijake, ki so obiskovali srbske šole. Dijaki so se obrnili v Karlove, da bi nadaljevali svoje nauke na tamošnji srbski gimnaziji. Tukaj jih niso sprejeli, ker hrvatski ban vidi v tem pretečo politično nevarnost. Reklo se jim je, naj se obrnejo v Sarajevo. Sapienti sat!

Umor v Polni. Ta stvar se je zasukala zanimivo. Sedaj dolže mater in brata umorjene deklece Neže Hruza, da sta imela opraviti na zločinu. Dne 15. t. m. je sodna komisija temeljito preiskala stanovanje imenovanih dveh oseb. Ni znano še, s kakim uspehom.

Povodenj. Kakor javljajo iz Pize, je vsa tamošnja okolica preplavljena. Železnična zveza Piza-Rim je pretrgana, isto tako progga Campiglio-Piombino. Škoda na poljih in med živino je velika.

Nemščina v vojski. Tudi v Galiciji, in sicer v Lvovu, Jaroslavu in Rzeszowu so zaprli mnogo rezervistov, ki so se o kontrolnih shodih posluževali poljskega jezika namesto nemškega »hier«.

Vlak napaden od roparjev. Železnični vlak, ki vozi iz Chicaga proti severo-zapadu, je bil nedavno o polnoči napaden od našemljenih ropar-

jev, ki so se lotili poštnega voza ter odnesli 25.000 dolarjev.

Ponesrečena nemška ekspedicija. Ekspedicijo nemškega komisarja pl. Guiseja in zastopnika nemške trgovske družbe, Lohmeyerja, so v zahodni Afriki domačini pobili do zadnjega moža. Neki vodja jih je bil zavel v zasedo.

Luccheniju se godi dobro. Morilec naše cesarice dobiva za zajutek 1 1/2 litra kave ali pa, kedar mu ta ne diši, čokolado. Popoldne mu dajejo 1 liter sočivja (fižola, zelja itd.) Ob četrtek in sobotah dobiva juho in 300 gramov mesa s salato ali krompirjem. Vsaki večer ima juho ter vsaki dan 650 gramov kruha. Kedar je po dnevu kaj delal, mu dajo tudi 2 decilitra vina. Marsikteri delavec lahko zavida Lucchenija.

O Levčevem „pravopisu“.

(Dalje.)

Pridevniški kliče Slovence tudi sinove, ki niso še samisvoji gospodarji in maloletne, n. pr. Kdo so oni trije fantje, ki po vasi gredo? Jeden je Avbeljnov, drugi Brinarjev, tretji pa Cvetkov. Maloletni Zorčev Ciril se ženi.

V časi brhko domačo hčer posebna milost doleti, da je blagoslov nebesni obsenči in njenega zaimka tudi pridevniški zovemo, n. p. Čegav je ta dečko? Mlinarjev Lojzek je, Ankin —, Lojzin —, Micin —, Nežin, Špelin —, Uršin sin, to se pravi: sin Mlinarjeve Anke —, Lojze —, Mice —, Neže —, Špele —, Urše neudane.

Ali sedanji naši pisatelji se ne vladajo po teh pravilih in zelo greše proti slovanskemu duhu sploh; da, celo naše pisateljice so toliko brezvestne, da ne spoštujejo takih pravil in še svoja lastna imena podpisujejo, n. p. Fani Kosmač, Beti Omanhen . . . Tako označevanje ni le grdo, pogrešno, neslovansko, nego je tudi zelo smešno; kajti kdo od Slovanov bi mislil, da naj sta tu izraženi dve ženski imeni?! Prav nikdo ne, saj oni označujejo ženska bitja vsele ženskim načinom, zlasti Čehi in Poljaki, ki so vredni, da jih posnemajmo; vsak od nas pa naj pomni, da piše Slovanom in ne ino-rodeem. —

Razmotriva še nekoliko, kako g. prof. Laveo svojo misel slovenščinoj izraža. — Slovenskega glagola on ne pozna in ga tore pravilno tudi rabiti ne more, to je dokazano in ustanovljeno. Po tem takem je čisto naravno in strogo dosledno, da tudi glagolnikov pravilno ne rabi, n. p. mehčanje, krčenje samoglasnikov; pretapljanje goltnikov; razlikovanje, prilikovanje soglasnikov; sklanjatev samostavnikov, pridevnikov, lastnih imen; stopnjevanje pridevnikov; spregatev glagolov; tvoritev samostavnikov, pridevnikov, glagolov. Vidiš? to ti je kakor da bi raznih prekelj vse navskriž nametal!

(Dalje na četrti strani.)

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

od

Alessandro Levi Minzi v Trstu.

Piazza Rosario žtev. 2.

(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapetarijah, zrealih in slikah. Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo.

Cene brez konkurence.

Predmeti postavijo se na brod ali železnico, brez da bi se za to kaj zaračunalo.

Velika zaloga

solidnega pohištva in tapecarij

od

Viljelma Dalla Torre v Trstu

Trg S. Giovanni hiš. št. 5 (hiša Diana).

Absolutno konkurenčne cene.

Moje pohištvo donese srečo!

